

NEMZETI ÖSSZJÁTÉKRA VAN SZÜKSÉG

– Vita az MTA Vezetés- és Szervezés-
tudományi Bizottságának
Gazdasági Vezetők Albizottságában –

Az MTA Vezetés- és Szervezéstudományi Bizottságának Gazdasági Vezetők Albizottsága ígéretes vitasorozatot indított. A kezdeményezés ötletét az adta, hogy a Bizottság szorosabb kapcsolatot kíván teremteni a tudomány, a kormányzat és a gazdasági vezetők között. Az első előadásorozat témájául a rendezők az EU-integráció kérdéseit választották. Chikán Attila a Gazdasági Minisztérium vezetője, Gordos Árpád a Külügyminisztérium főosztályvezetője, Inotai András az MTA Világgazdasági Kutató Intézete és Biacs Péter az El Kut Intézet igazgatója tartott előadást, melyeket vita követett. A vita résztvevői nagyvállalatok voltak, amelyek az Albizottság elnöki tiszttét ellátó Horváth István, a Dunaferr Rt elnök-vezérigazgatójának megfogalmazása szerint jelenleg a magyar GDP mintegy 25 százalékát állítják elő.

Gordos Árpád a csatlakozási tárgyalásokra való felkészülés elemeit vette sorba. Az EU-hoz való csatlakozás feladatai között kitüntetett helyet foglal el a közösségi joganyag átvétele, valamint a fenntartható növekedés feltételeinek biztosítása. A jogközelítés része a magyar nemzeti programnak, valamint az EU által megerősített előcsatlakozási programnak. A nemzeti program lényegében azokat a jogharmonizációs, intézmény-, valamint gazdaságfejlesztési feladatokat rögzíti, amelyek teljesítése feltétele annak, hogy a 2000-tól megnyíló, a csatlakozást segítő forrásokhoz hozzájussunk. Egy 1988. évi kormányhatározat mondta ki először az EU belső piaci szabályozásához igazodó jogszabályalkotást, amely talán legsikeresebben a műszaki területeken működött, ahol a piaci eladási kényszer miatt is alkalmazkodni kellett az EU-szabványokhoz. Huszonhárom részterületen vizsgálták, miként illeszkednek a hazai jogszabályok a közösségihez, 1996-ban ez 27 témakörre bővült. Az érdekegyeztetési folyamatban részt vesznek a különböző érdek- és szakmai szövetségek is. A most folyó átvilágítási periódusban az egyes témakörökről az érdekképviselők is véleményt formálnak, majd a screening záró értékelése ismét eljut a szövetségekhez.

Hol látnak problémát az érdekegyeztetésben, tette fel a kérdést a KüM képviselője. Az egyik nagyon fontos szempont, hogy a kormányzat partnere olyan legitim érdekképviselő legyen, amely valóban szélesebb érdekcsoportokat képvisel, ide értve a kamarai és a szakmai érdekegyeztetést. Ez márcsak azért is fontos, mert a magyar sajtóosságok figyelembevételét az EU-joganyag átvétele egyáltalán nem zárja ki, tehát érdekeink védelmére van mód. De azokat világosan meg kell fogalmazni, és ehhez elengedhetetlen a vállalkozói szféra érdekeinek artikulálása.

A fenntartható növekedés feltételeinek biztosítása a kormányzati stratégia ügye, egy nem régi kormányhatározat rendelkezik középtávú program készítéséről, amely azt vizsgálja, hogy jogszabályalkotás miként kapcsolódik, hogyan segíti azon keretek megteremtését, amelyek egy középtávú, a fenntartható növekedést szolgáló stratégia alapjául szolgálhatnak.

A kormány egyik fő célja az EU-hoz való csatlakozás, hangsúlyozta Chikán Attila gazdasági miniszter. Hogy ez pontosan mikor történhet meg, attól is függ, hogy az EU mikor lesz kész az új tagok befogadására. A kormányzat célja az, hogy Magyarország 2002-re készen álljon a csatlakozásra. A csatlakozást az átfogó modernizációs program részeként lehet felfogni, e cél jegyében készül el jövő év márciusára a középtávú stratégia, melynek tézisei azonban még ebben az évben napvilágra kerülnek. A 2000-ik évi költségvetés már erre épülhet. A stratégia három olyan elemét emelte ki a gazdasági miniszter, amelyeket a kormányzatnak szem előtt kell tartania. Vannak politikai megfontolások, amelyek kapcsán azt kell mérlegelni, hogy a kormányzati stratégia alkalmas-e ezek figyelembevételére. E körben említette a miniszter a stabilitás követelményét, a szervezett bűnözés, a fekete gazdaság elleni harcot. Vannak gazdaságpolitikai szempontok, közülük legfontosabb a versenyképesség, méghozzá vállalati megközelítésben. A kormányzatnak e tekintetben a megfelelő környezet kialakítása lehet a feladata. Végül gazdaságtechnikai, jogi megfontolások állnak, ide sorolható például az átvilágítás procedúrája is. Itt nem egyszerűen a közösségi joganyag átvételéről van szó, hanem annak alkalmazásáról. Sem a központi, sem a helyi, önkormányzati államigazgatási szintet tekintve nem lehetünk nyugodtak – állította a miniszter.

Részletesen szolt a gazdasági tárca vezetője az iparvédelem kérdéséről. A csatlakozással a közösségen kívüli országokkal szemben az EU szabályrendszere nagyobb védelmet nyújt, ugyanakkor az EU-n belül nyílt versenyre kell számolnunk, külkereskedelmi forgalmunk majd kétharmadát pedig ezekkel az országokkal bonyolítjuk le. A miniszter ezért is tartja a jövőben döntő kérdésnek a versenyképességet, ám nem mellékes az sem, hogy miként tudunk élni – saját nemzeti érdekeink alapján – az EU védelmi rendszere nyújtotta lehetőségekkel.

A miniszter piacvédelemre vonatkozó megállapításai élénk visszhangra találtak a jelen levő, az ügyben erősen érintett acél-, műtrágya- stb. gyártók között, akik nehezményezték, hogy a piacvédelem intézményrendszere nem alakult ki, a vállalatok ma nincsenek birtokában azoknak az ár adatoknak, amelyek alapján például dömpingeljárás lehetne kérni. Ezért került sor eddig kizárólag mennyiségi korlátozásokra, holott a piacvédelem eszköztartalma ennél bővebb. A versenyképesség valóban fontos, ám nem véletlen, hogy piacvédelmi igények főként ott merültek fel – az acél- vagy a műtrágyagyártásban – ahol magasak az energiaköltségek, melyeket a termelők kevésbé tudnak befolyásolni.

Inotai András az elmúlt időszakról még mint az Integrációs Munkacsoport leköszönő vezetője számolt be. Megítélése szerint Magyarország a felkészülésben ma előbbre tart mint csatlakozásuk idején a dél-európai országok. Különösen mikroszinten haladt előre Magyarország betagozódása a nyugati gazdaságba: a multinacionális vállalatok, a nyugati tőke megjelenése ennek ékes bizonyítéka. A Világ gazdasági Kutató Intézet igazgatója szerint csínján kellene bánni a nemzeti érdekek fogalmával, egyáltalán mi nevezhető nemzeti érdekeknek. Ő személy szerint könnyebben tudja meghatározni, hogy mi az ágazati érdek, mint azt, hogy mi a nemzeti érdek. Szintén óvatosságot javasolt Inotai András a derogációk kérdésében, a túl sok kivétel véleménye szerint az integrációéretlenség kifejezője. De Koppenhága után úgyszólván csak azok lehetnek tagok, akik átveszik az EU belső piaci szabályait, valamint versenyképesek is. További szempont, hogy minél később lépünk be, annál később jutunk az évente 1,5–2 milliárd ecu támogatáshoz. Most a csat-

lakozási tárgyalások új szakasza kezdődik, ebben arra kell felkészülni, hogy miként kell tárgyalni, szemben a korábbi időszakokkal, amikor arról volt szó, hogy miként kell felkészülni. E szakaszban, megítélése szerint rendkívül fontos a mikroszférával való együttműködés.

A kutató intézeti igazgató megállapításait nem vitatva jegyezte meg egy hozzászóló, hogy mi valóban bizonyos szempontból felkészültebbek vagyunk, mint a dél-európai országok, de nem szabad elfelejteni, hogy más Európához is csatlakozunk. Nem csak az EU egységes belső piaca miatt, de azt sem tudjuk, milyen új falakat teremt az euró. Lehet, hogy bejutunk egy várba, és ott derül ki, hogy van még egy fallal védett belső vár is. A derogációkról szólva, volt aki óvott a stréberségtől. Végére is Magyarország teljesen kinyitotta a piacait, most politikai és gazdasági síkon kell mérlegelnünk, hogy milyen derogációkra van szükségünk.

Biacs Péter a magyar csatlakozás egyik kényes pontjával, a környezetvédelemmel foglalkozott. Megfogalmazása szerint a gazdasági elmaradásunkból származó kevés előnyök egyike, hogy környezetünk kevésbé terhelt, mint az EU átlag. Ebből akár versenyelőny is származhat, bár a csatlakozás előfeltétele bizonyos közös normák átvétele. Ez különösen súlyos terheket jelenthet az energiapolitikához kapcsolódóan például a vaskohászatban, az acéliparban. A környezet-igénybevételi díj bevezetése az egész magyar adórendszert átalakíthatja, ebben mellesleg az EU-országok sem egységesek.

Akár az eszmecsere lényege összefoglalásának tekinthető az a megállapítás, miszerint nemzeti összjátékra van szükség ahhoz, hogy hatékonyan lobbyzzunk Brüsszelben.

Glatz Ferenc az Akadémia jelen levő elnöke biztató vállalkozásnak nevezte a tudomány, a gazdasági élet és kormányzat reprezentánsainak találkozását. Az Akadémia – mint megfogalmazta – Akadémiai Társaság szervezésével kíván hozzájárulni a sikeres csatlakozáshoz.

B. R.